

Kildekritikk & Kildevern

Mesna videregående skole
5. sept 2007

Ulike typer fusk/plagiering

- Hele teksten er kopiert
- Teksten består av mer eller mindre avsnitt hentet fra forskjellige verk - mer eller mindre omskrevet
- At teksten bærer spor av at det er brukt andre kilder, men uten at det er oppgitt i teksten hvor og hvilke kilder som er brukt.

Hvorfor fuskes det?

- Internett har gjort det enklere
 - <http://www.aftenposten.no/forbruker/jobbogstudier/studier/article1329985.ece>
 - <http://www.wired.com/culture/education/news/2001/09/45803>
- Endringer i vurderingsformer
- Mangel på opplæring i kildebruk

10 råd mot fusk

Fuske-ekspert Stig Roland Rask:

- Elevene må lære hva som er lov og ikke lov.
- Elevene må lære hvordan man lager kildehenvisninger.
- Lærerne må lage oppgaver som krever at elevene jobber selvstendig. Dess mer generelle temaer og problemstillinger, dess lettere er det å finne tekster som kan plagieres.
- Elevene må få innflytelse på emnevalget. Dersom man får skrive om emner som engasjerer kan motivasjonen overskygge lysten til å kopiere
- Faglærere bør samarbeide med norsklæreren. Erfaringen viser at det er vanskeligere å lure språklæreren, som kjenner elevens språk ned til minste komma.

[

]

- Lærerne må følge prosessen, ikke bare gi en oppgave og vente til den blir levert.
- Lærerne kan snakke med elevene etter arbeidet er gjort.
- Skolen og elevene kan legge et utvalg av oppgavene på skolens hjemmeside. Søkemotorer og andre vil da oppdage at den samme teksten finnes flere steder.
- Dataprogrammer som skanner oppgavene kan virke preventivt. Samtidig kan dette få lærerne til å glemme sitt ansvar.
- Elevene må få mulighet til å overgå seg selv. En vanligvis svak elev som har jobbet hardt og godt med et tema som interesserer, må roses - ikke mistenkeliggjøres.

[

Lærer-sitat

]

- *Er selv lektor, og ser klart at jo mer man kan, jo mer forstår man; og desto lettere er det å lære seg å forstå. Et av problemene her er at både pedagoger og elever ikke ser denne sammenhengen. Når elever som kan lite får oppgaver som krever for mye men de har stoff tilgjengelig, blir avskrift derfor ofte "løsningen".*

[

Elev-sitat

]

- *Vi får ofte for liten tid. Flere prosjekter samtidig. Lærerne snakker ikke sammen. Og når karakteren settes utifra 1 prøve i halvåret og alle innleveringene kan det lønne seg å fuske for å få gode karakterer???? Hvorfor ikke ha et samarbeid med læreren underveis i prosjektet??? Eller samarbeid med andre elever?*

[

Elev-sitat

]

- *Og hvis du finner noe på nettet, kan du jo se på setningene og bytte ut noen ord, for eksempel, sier Haakon.*

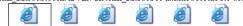
[Ergo: Hvordan motvirke fusk?]

- Ta i bruk Ephorus (andre elektroniske verktøy)
- Lære akseptable arbeidsformer
- Se på oppgaveformuleringene
- Gi opplæring i kildebruk

[Ephorus]

- Et plagiatkontrollverktøy
- Et program som søker på Internett + i en egen database etter samsvarende tekst.
- Integrert i Fronter
- Får rapport via e-post:

Ephorus detected possible plagiarism: Name: lv.maru4@fal.no - Marud - Liv Krokan_Marus Student nr.: Liv Krokan_Marus See attached results for details

Please do not reply to this e-mail. If you have any questions contact support@ephorus.nl

[Åndsverkloven]

- <http://www.lovddata.no/all/hl-19610512-002.html>
- Sikrer opphavsmannen bestemte rettigheter til sitt åndsverk.

Enerett til å:
- fremstille eksemplar av verket
- gjøre verket tilgjengelig for allmennheten.

Men – pga. samfunnsmessige behov avgrenses opphavsmannens enerett slik at verket kan (i en viss grad) kopieres og tilgjengeliggjøres uten samtykke.

[Retten til å sitere]

- Det er lov å sitere fra et åndsverk så lenge det skjer "i samsvar med god skikk og i den utstrekning formålet betinger", jf. §22.
- Du skal hen vise og sitere på en klar og tydelig måte hver gang du benytter deg av en kilde.
 - En referanse skal:
 - Inneholde nok opplysninger til at det kan identifiseres og lokaliseres.
 - Presentere opplysningene på en konsekvent måte

[Unngå plagiat]

Det er altså lov å bruke andres deler av et verk

- men kun dersom du oppgir kilde
- hvis ikke er det snakk om PLAGIAT
- Plagiat - en handling og resultatet av en handling der en framstiller andres resultater, tanker, idéer eller formuleringer som om de var ens egne

Latinske ordet *plagiarus*: kidnapper

[2 hovedregler]

- Det skal komme tydelig frem hvilke deler av teksten som bygger på andres arbeider, og hva som er resultat av egne undersøkelser og/eller egen tankevirksomhet.

Sitat

Kilden må oppgis når du gjengir direkte avskrift av en artikkel, bok el.lignende (et avsnitt, en definisjon, en figur/tabell osv).

Refererer

Kilde må likeledes gjengis når du gir et detaljert referat av en spesifikk tekst altså når du med dine egne ord "låner" et resonnement, en definisjon o. l.

[Slik refererer du]

Referansen:

Johansen (1997) fant i sin studie av vold på TV fører til aggressive barn.

...hevder derfor at vold på TV fører til aggressive barn (Johansen, 1997).

Referanselista:

Johansen, Jan (1997). Medier og samfunn. Oslo: Universitetsforlaget

[Slik gjengis et direkte sitat]

Ved skrijving av essay så gjelder følgende formelle krav:

Et essay kan skrives helt uten henvisninger til litteratur og andre kilder. Men skal essayet inngå i en faglig eller vitenskapelig sammenheng, vil det stilles krav til referanser (Bech-Karlsen, 2003, s. 172).

Det er derfor viktig.....

"De språklige formene er tankens former," skriver Anders Johansen (2002)

[Regel]

- All litteratur som du har referert eller sitert til i teksten skal føres opp i litteraturlista
- Ikke noe skal stå i litteraturlista som det ikke er referert til i teksten.

[Hva trenger ikke referanser?]

- Allminnelig kjent kunnskap
- Det som forutsettes kjent av leseren
- Eksempel:
Det er ikke nødvendig å oppgi kilde til hvis du skriver at Norge stemte "nei til EU" i en folkeavstemning i 1994.

Hvis du derimot ønsker å oppgi hvor mange prosent som stemte nei, hvordan fordelingen av nei-stemmer var i befolkningen, eller hvis du skal analysere årsaken til, og konsekvensene av Norges nei til EU, må du oppgi kilder.

[Litteraturlista]

- Litteraturlista er en liste som kommer sist i oppgaven under kapittelet "Litteratur" (før vedlegg)
- Litteraturlista inneholder alle detaljer som en trenger for å finne de kildene som det henvises til i oppgaveteksten
- Litteraturlisten skal organiseres alfabetisk (etter første forfatternavn)